

Көдээге партияжи-организастыг ажилды күштелдирер

(Тес-Хем районунун партконференциязындан)

Бо чылдың октябрь 15—16 хунеринде Тес-Хем районунун онгу партия конференциясы болуп өрткөн. СЭКП-ниң район комитетинин ажилын дугайында партия райкомунун бири секретары эш Наксыл-оолдун өтөт алеткени конференция чугаалашкан.

СЭКП ТБ-ның пленумарының көдээ ажыл-агыйын көжүдөр талаан-биле шийирлерин аждадың программаны өздүрүп алгаш, партиянын район комитетин көдээ ажыл-агыйын удурутун, көдээ партияжи-организастыг болгаш партияжи ажылды чорударына журундагындан өлөөн өкпөлөөн ажилды күштелдирерин берген. Район мал бажыны өстүреринин планын 107,2 хуу күүсеткен. Төртүр хойнун планын 124 хуу, өшкүнүн — 130, чыгышыны — 110, хаанынын — 120 хуу күүсеткен.

Бо чылдын район тарыга планын 100,3 хуу, оң иштинде тарга кудурааларын тарынын 101 хуу, кукурузаны 159 хуу, картофалды 100 хуу күүсеткен. Тарга кудурааларынын дүжүтүү өрткөн чылдагыны-биле денээрге 2,9 центнер бедик болган.

Районда көдээ ажыл-агыйның ажил-ишчилеринде мурнакчыларын саны өсүп турар. Сталин аттыг колхозтуң № 1 сүт-баран фермазы (өргөөлөкчү эш Пир-тык) бодуга быжыгаан 80 баш инектерин бүрүзүндөн ортумаа-биле 500 литр сүт саап алган. Сталин аттыг колхозтуң хойдузу эш Бодымын 296 баш төрөөн хойдан 304 хураганны менди ажаап ап дүжүтүргөн болгаш хой бүрүзүндөн ортумаа-биле 1,6 килограмм дүк кыргын азыр планын тургаш, 2 килограмм дүктү кыргын алган. Ленин аттыг колхозтуң 67 харыг колхозчузу эш У. Чорбаа өрткөн чылдын бодуга быжыгаан 26 гектар тарыга шөлүзүңү та бүрүзүндөн ортумаа-биле 20 центнер дүжүтүү, бо чылдын 36 гектар шөлүзүңү бир газындан-на 18 центнер дүжүтүү өстүргөн.

Районун шунту колхозтары күрүңгө тарга, өт, сүт болгаш дагаа чургазын дүжүтүүгү база садарының планын хуусаа бетинде күүсеткен.

Мичаа-даа партия райкому, оң бюрозү көдээ ажыл-агыйын удурутунун методун ам-даа өдө тургузуп шыдаанын конференция айткан. Оң түңүлинде мал ажилынның продуктузу дика чымыс болушкан турар. 1954 — 1955 көдээ ажыл-агый чылдында районун колхозтары инек бүрүзүндөн ортумаа-биле чүгө 396 литр сүтү саап, хой бүрүзүндөн 1,2 килограмм дүктү кыргын алган.

Колхозтарда күш-ажылды организастаары багай тургустунганын, ажил-агыйны өсөс чорутуң уламындан мал ажилынның продуктузы чедир адымай берген. Колхозтарын сүт-баран фермаларында үчөт болгаш өчөт сангаргай байдалды тургустунган. Саанчыларын шийип алды, таарыштыр тургузар ажилды чөтөтөтүн түңүлинде оларын солчур чоруу үргүчүлөп келген. Чүгө бо чылдын Калинин аттыг колхозтун саанчыларыннан 18 ички согушкан. Ола чылдагында-биле Ленин аттыг колхоз 560 инек сазар ужуруг тургаш, чүгө 347 инекти саап, харын чамды таварыгаларда оң иштинде беш 20—30 инектерин сагайып баар турган. Чамды колхозтарга хой дүтүнү чакы кыргышыны орай чорутунган болгаш күсүк агар кыргышын организастатынган.

Чамды колхозтарын удурутучулары, көдээ ажыл-агыйның тускай өртемчилери чер ажилынның дүжүтүү беддер талаан-биле ажилды кошканды турган. Оң түңүлинде күсүк дүжүт өсөшк болган. Чокта ча Ленин аттыг колхозка каттышкан Молотов аттыг колхоз (даргазы турган эш Илчип, партия эге организастаанын секретары турган эш Барма) та бүрүзүндөн чүгө 1,1 центнер дүжүт өстүрүп алган.

Малдык чөм-суурун болгаш кыштагалашканын белеткериңе күчөңгөй кош-

как салдынып турар. Конференцияга чөдөр районун колхозтары сизген белеткериңиз планын чүгө 64,3 хуу, силос саздышыкынын планын 22,4 күүсеткен. Калинин аттыг болгаш Сталин аттыг колхозтарда белеткериңиз мал чөм ам-даа чадалай чөтөтө турбушкан, ону мал төчөткөн турар. Мал кажалары турарын планы күүсеткен. Ам 7020 баш шөэр малга кажа чөдөшпей турар. Тулут ажалы Ленин аттыг колхозта оң багай чорутунган. Районда 365 колхозчу өрөгелер ам-даа өглерде чурттан турар.

Самагалдай МТС колхозтар-биле чарган керезин күүсетпей турар. Октябрь 1-ге чедир трактор ажилдарынын планын чүгө 80 хуу, күсүк чер адарыгынын планын 74-ле хуу күүсеткен.

Устүнде айттынган четпестер болза, СЭКП райкомунун талаандан көдээ партияжи-организастыг болгаш партияжи ажилды чөдөр түңүлөтөй, МТС-ти болгаш колхозтарын, оларын партия эге организастаанын өрөгелерин-биле удурутуп келгенден болган.

Организастыг удурутунган кол чүгү — шийирлерин күүсөдөтүн хыналарын болгаш организастаарын СЭКП райкому кошкак чорудуп келген. Бо чылдын СЭКП райкомунун бюрозү 140 шийирлерин үндүргөн, а 118 шийирлерин күүсөдөтүн хынараан. СЭКП райкомунун бюрозү бо чылдың март 10-да Калинин аттыг колхозта партия организастаанын секретары эш Бексий-оолду өтөт-алеткени чугаалашкан, доктаалды үндүргөн. Мичаа-даа ажил оң-биле доостун калган. Оң сонда райком ажилдагыларыннан кыда ол доктаалды күүсөдөтүн сонуурган көрбөсөн. Мичаага Калинин аттыг колхозтун партия организастаанын ажилынга дөдөрөкшөкн болбаан.

— СЭКП райкомунун бюро кезигүеринин аразында ажил хуваалашканы баугаар Калинин аттыг колхозта ажил-хөректин байдалы дөш харылаар эш Наксыл-оол Калинин аттыг колхозка үргүчү-ле кээп турган. Иңдыг болза-даа партия организастаанын ажилын ол эки сонуурган көрбөй, ажа дуаламчы көргөспөй келген — деп делегат эш Шөмбү чугаалаан.

Көдээ организастыг ажилды чорударын партия райкому болгаш райкуском чүгө боттарынын хөй санын төлөөрүн чорудары-биле солуп турар шын өсөс практикаын делегаттар эштер Евак, Кулакап, Сарбаа, Чадамба олар чидин-биле шүтүмчүлөөнөр.

Делегат эш Сарбаа санал берген: — партия райкому колхозтарга бодунуң хөй-лөй төлөөрүн чорудуп-ла турар. Чамдыкта оларын саны бир колхозка 6—7 киши чөдө бээр. Олар бот-боттарынын ажилына шаштыктап, кайымы-даа ажил-хөректин тодаргай харылашап турар. Бодунуң өргөндө чик машиналыг удурутучулар чамдыкта районун барык-ла бүтү колхозтарын хүнде эргип каантарлар. Олар чамдыкта сургаачылаан бооп алган ажаап чоруп турарлар — деп ол чугаалаан.

СЭКП райкомунун МТС зонамын талаан-биле секретары эш Бидагаевтин ажилын шын өсөс методун, оң колхозка барган кадрларын сурга өрөгелерин орнуна, оларын болгачок-ла кончү-хөректин бээр чоруп делегат эш Евак болгаш оң-да өскөдөр шын шүтүмчүлөөн.— Партия райкомунун, оң МТС зонамын талаан-биле инструкторлар болуунуң ажилдагылары, райком секретары эш Бидагаев МТС-те партия организастаанын ажилына удурутунган дика кошкак хандырып келген. Райкомун районда идеология талаан-биле ажилдарын харылап турар секретары эш Сычев МТС-ке барбайн турар. Ол болза, МТС-тиң ажилын, албан хаагычыларын мурнуга чангыс-даа катан илеткө азы лекция кылып көрбөсөн. Ону чамдык механизаторлар ам-даа таптык. Чамдык ажилчылар эш Сычевту көргөн, «Ызылдан көлгөн дарга бөөр бө» джиң турганар — деп, делегат эш Сыгыртаа шүтүмчүлөөн.

Партия райкомунун өргөндөтүн (өргөдөкчиз эш Салчак) партия организастаанын мичаа-хаа аалчы болуп барып турар болгаш оларын ажилына тодаргай дуа көргөспөй турар. Онда-чадарга партия эге организастаанын СЭКП райкомунга кирип турар протоколдарын беш чөтө көчүрөй, ону анализтевейн, чүгө шыжарынга өдөшпөй, партия организастаанын делегтерин харылавайн турар деп, парторганизастаалар секретарылар эштер Бексий-оол, Сарбаа шыгызын шүтүмчүлөөнөр. Эш Салчак айтырылар шийирлерде принципалдыг болбайн турар болгаш чамдыкта бодунуң коммунист болгаш партияжи ажилдагы адынга төлөп чок чүдөдөрн болдурун турганын делегат эш Смоленников чидин-биле шүтүмчүлөөн.

Ленин аттыг болгаш Калинин аттыг колхозтарын партия организастаанын колхозтарын баштаар черлеринин ажилын контролдаар хүлээлгени багай күүседип турарлар. Олар үндүргөн шийирлерин күүсөдөтүн хынараан чорутпайн келген. Чижээ, бо чылдың апрель 11-де Ленин аттыг колхозтун партия организастаанын ниетин хуралды колхозта сүт-баран фермазынын ажилын дугайын чугаалашкан, ону экижидер талаан-биле доктаалды хүлээп алган. Ол доктаалды күүсөдөтүн оң сонда кым-даа хынараан. Мичааган колхоз сүт саалаанын планын чүгө 65,8 хуу күүсеткен.

Партия райкому, оң бюрозү кадрларын шийип алдынын партияжи өсөдөдөрүн сатпайн турарын делегаттар шүтүмчүлөп турган.

Райо даргазына Самданым, Ленин аттыг колхозтуң даргазына Захаровту депшиткен. Ол кишилер удатпайн-на ажил сандараткан дөш, амдырал чуртталганында калды өсөс чоруу дөш ажилын дүжүткөшөр. Ол ишкеш МТС-ке партия организастаанын ажилын угабайн турган Сыгыртааны улаттыр каттыштырган Ленин аттыг колхозтун парт-организастаанын секретарына, колхоз даргазында дүжүткөшөр Шөмбүдү райкускомун секретарына катан депшиткен.

Салдыган сорулгаларын күүсөдөтүнчө көдө аныктарын өлөөдөр, күш-ажылды коммунисттер өзү-биле көөр чорукка оларын кишилер ажилды ВЛКСМ райкому четпес чорудуп турарын конференция айткан.

Сталин аттыг колхозтан келген делегат эш Дугар-оол малчынар ортузунда организастык болгаш масса-политиктиг ажилды экижидейн турарын шүтүмчүлөөн.

— Ирак черлерде чурттан турар малчынарга эмчи болгаш садыг ажилдагычылар барбайн турарлар. Малчынар ортузунда агитация ажилы болгаш бижик өрөгелерин чорутайн турар. Чамдык черлерде малчынар 2—3 чыл дургузунда кино көрбөсөн. Ол болза, партия райкомунун, райкускомунун четпес ажилы болуп — деп, ол чугаалаан.

Конференцияга делегаттарын берип турган саналдарында алгаш көөргө, улус ажил-агыйнын партияжи удурутунган идеология беддер дугайында боттарынын удурутучуларында коммунистеринң өлөгөдөтүн улатканын керечлөп турар.

Иңдыг түрбүжө райкуском даргазы эш Чадамба, СЭКП райкомунун ийгин секретары эш Сычев олар конференцияга санал берип тура, боттарынын адрестеринге болуулаа чөптү шүтүмчүлөдөргө чөпчүлөөн, четпестер дугайында олар «буруу чөгүн» көргөдөрн ордан-кааннар. Ол ишкеш райкомунун МТС зонамын талаан-биле секретары эш Бидагаев бодунуң адрестеринге болгаш шүтүмчүлөдөр дугайында бот-шүтүмчүлөчүн өсөс байдалын көргүсөн. Шүтүмчүлөчү болгаш бот-шүтүмчүлөчү бистин ажилынмы улам экижидеринге дуалаар күчү-лөтү чөтөк болуп дөдөрн шак иңдыг удурутучу ажилдагычылар эки үнөлөп билдир чөгүр.

Конференциядан соңуткан райкомунун бири организастыг пленуму болуп өрткөн. СЭКП райкомунун секретарына эштер А. П. Арачча, Л. В. Сычев, Б. М. Бидагаев олар соңутканнар.

Саанчыларның социалисттиг чарыжының түңнелдери

1954 чылдың октябрь 1-ден 1955 чылдың октябрь 1-ге чедир

Саанчыларның аттары	Колхозу	Району	Сагган сүт (кг-биле)
Шевцова Т.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	2181
Шумова М.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	2032
Саданова У.	«Ызыл тараачын»	Бий-Хем	1930
Лысова Н.	«Ызыл тараачын»	Бий-Хем	1897
Коровина Е.	«Ызыл тараачын»	Бий-Хем	1805
Бичини-уругу	«Ызыл тараачын»	Бий-Хем	1787
Тюлюш В.	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1686
Килина А.	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1646
Елисеева А.	Кочетов аттыг	Бий-Хем	1614
Бильчирмаа А.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1614
Ханды Дарыймаа	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1589
Фролова З.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1570
Болотова А.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1568
Берзина	Ворошилов аттыг	Каа-Хем	1558
Байкара Т.	Кочетов аттыг	Бий-Хем	1499
Байкара О.	Кочетов аттыг	Бий-Хем	1491
Фефелова И.	Жданов аттыг	Танды	1462
Хлебникова М.	«Ызыл тук»	Каа-Хем	1390
Чебатарева	Сталин аттыг	Танды	1372
Чернова	Ворошилов аттыг	Каа-Хем	1372
Иванова И.	«Ызыл партизан»	Танды	1365
Лима	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1355
Болотова П.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1349
Хлебникова В.	«Ызыл тук»	Каа-Хем	1337
Дуюн А.	Кочетов аттыг	Бий-Хем	1326
Куускаал	«Коммунисттер орук»	Чөөн-Хемчик	1325
Формова П.	Кочетов аттыг	Бий-Хем	1325
Монгуш С.	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1318
Бельх А.	Калинин аттыг	Танды	1311
Туманкай	«Ызыл тук»	Каа-Хем	1310
Бирюльбаа	«Совет Тыва»	Ызыл	1310
Шарыпово	Жданов аттыг	Танды	1294
Кыргыс Ш.	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1293
Соколова	Сталин аттыг	Танды	1083
Крашенинникова	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1274
Мамзеева Е.	Жданов аттыг	Танды	1267
Рудина В.	«Ызыл партизан»	Танды	1263
Кондараконова	Молотов аттыг	Каа-Хем	1250
Чанзынмаа	«Коммунисттер орук»	Чөөн-Хемчик	1236
Хлебникова В.	Молотов аттыг	Каа-Хем	1235
Рыженкова	«Ызыл партизан»	Танды	1201
Хромченко	Калинин аттыг	Танды	1199
Тулина П.	Жданов аттыг	Танды	1198
Тюлюш М.	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1195
Кирсанова	Ворошилов аттыг	Каа-Хем	1192
Ношкаророва	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1190
Серенмаа	«Х Улуг Хурал»	Ызыл	1184
Лузина	«Ызыл партизан»	Танды	1182
Мылдок	«Коммунисттер орук»	Чөөн-Хемчик	1173
Мелюхина С.	«Х Улуг Хурал»	Ызыл	1166
Баранова	Ворошилов аттыг	Каа-Хем	1163
Никифорова Е.	«Ызыл тук»	Каа-Хем	1157
Вдовина М.	Жданов аттыг	Танды	1151
Кенден	«Коммунисттер орук»	Чөөн-Хемчик	1148
Нарпик К.	«Совет Тыва»	Ызыл	1145
Байкара Н.	«Х Улуг Хурал»	Ызыл	1140
Макуриңа А.	«Ызыл тук»	Каа-Хем	1135
Тюлюш Ш.	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	1114
Шарыпова А.	Жданов аттыг	Танды	1100
Крюкова	Ворошилов аттыг	Каа-Хем	1095
Варламова	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1088
Шумова И.	Жданов аттыг	Танды	1087
Монгуш Д.	Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	1083
Лемасова	«ТАРН 12 сьездин»	Ызыл	1079
Коважин С.	«Совет Тыва»	Ызыл	1069
Санжик Т.	Жданов аттыг	Танды	1062
Монгуш А.	«Искра»	Чөөн-Хемчик	1060
Пяткина Н.	«Ызыл партизан»	Танды	1056
Арачча С.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	1048
Попова	«Искра»	Бий-Хем	1036
Таштанлинова	Сталин аттыг	Танды	1036
Санчаа Н.	«Октябрь 30 чылы»	Каа-Хем	1035
Петренко А.	Калинин аттыг	Танды	1032
Пинмей	Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	1028
Казанцева	«Искра»	Бий-Хем	1017
Дмитриева	Ворошилов аттыг	Каа-Хем	1011
Ондар Б.	«Искра»	Чөөн-Хемчик	1010
Тандый	Молотов аттыг	Каа-Хем	1007
Кюнны Ю.	Калинин аттыг	Танды	997
Манарова О.	Сталин аттыг	Танды	993
Минчиова О.	Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	993
Иргит Л.	«Октябрь 30 чылы»	Каа-Хем	980
Сагачи Д.	«Ызыл сылдыс»	Эрвин	972
Гранкина	«Октябрь 30 чылы»	Каа-Хем	970
Лукинина	«Искра»	Бий-Хем	965
Александрова	«Х Улуг Хурал»	Ызыл	964
Петранеева	Ворошилов аттыг	Каа-Хем	957
Тренина Н.	«ТАРН 12 сьездин»	Ызыл	955
Бере-оол В.	«ТАРН 12 сьездин»	Ызыл	944
Байкара В.	Сталин аттыг	Ызыл	944
Монгуш С.	Калинин аттыг	Сүт-Хөл	942
Ендян Т.	Чалов аттыг	Танды	942
Ханды М.	Буденный аттыг	Танды	941
Норбу Т.	«Х Улуг Хурал»	Ызыл	928
Кармолитова	Калинин аттыг	Танды	927
Санжик Ш.	Жданов аттыг	Танды	927
Туктүгбей С.	Чалов аттыг	Ызыл	925
Мартынов Н.	«ТАРН 12 сьездин»	Ызыл	918
Ондар Б.	«Большевик»	Чөөн-Хемчик	916
Самбуу Т.	Жданов аттыг	Танды	916
Кукку С.	Жданов аттыг	Танды	911
Ондар Ч.	«Тилдеге»	Ызыл	904
Огнева	Жданов аттыг	Танды	903
Оржак М.	Сталин аттыг	Чөөн-Хемчик	900
Кыргыс Ш.	Киров аттыг	Улуг-Хем	899
Монгуш Х.	Сталин аттыг	Чөөн-Хемчик	898
Иванова П.	Жданов аттыг	Танды	898
Ховажын	Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	897
Монгуш Х.	Сталин аттыг	Чөөн-Хемчик	893
Сора Л.	Жданов аттыг	Танды	887
Байр-оол З.	Калинин аттыг	Танды	887
Лопсан С.	«Х Улуг Хурал»	Ызыл	873
Анайбан Т.	«Х Улуг Хурал»	Ызыл	865
Ондар С.	«Тилдеге»	Ызыл	864
Орланмай	«Х Улуг Хурал»	Ызыл	862
Ямаа С.	Сталин аттыг	Тес-Хем	858
Аргуннова М.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	856
Безинмаа О.	Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	849
Аральды Махев	Жданов аттыг	Танды	847
Монгуш Седен Л.	Калинин аттыг	Сүт-Хөл	846
Сергеева Е.	«Революцияның чалбыжы»	Танды	845
Тонгак Д.	Киров аттыг	Улуг-Хем	838
Бакушева	«Октябрь 30 чылы»	Каа-Хем	836
Оржак Хандыва	Жданов аттыг	Сүт-Хөл	827
Канчин-оол Д.	Киров аттыг	Улуг-Хем	819

Шагаан-Ары МТС-те

Тракторларның күсүк, кышкы септелгени чорударына таарымчалыг байдалды тургузары-биле МТС машина-трактор мастерскаянын белеткенин чоруткан. Трактор паркының септелгени-биле чергелештир механизаторлар улуг хөмчөдөтүп септелге ажилдарын чөгүр хуусаада эки шынарлыг доозар дөш сорулга саап турар.

Бирги залдеге сорулга болза, кышкы белеткени эң кыска хуусаада бүрүн доозары болур. Мастерскаянын бажыны чугайлыгын, сонгарал ийн кат чымылганын, мотор чөдөтүн шөү 2 катан улаткан. Бүтү токар ставотары быжыг центилетинген орай-суурда тургустунган. МТС-тиң эң өлө токарлары эштер Винокуров, Стрелков олар өрөгелге кезер станоктуң капитал септелгенин кылган.

Кышкы үедө дамчыдыгыч генераторду болур мастерскаяны механизаторлар чаартып кылып турар, ажаа тускай мотор тургустунар болгаш оттулушкун чорударында локomobil ажилдагыларын турар. Мурнуда эителге чөдөтүн кыдыр-даа вентиляция турбаан, ам ында күштүг вентилятор тургустунган. Монтажниктер бригаданы мастерскаянын иштинде бусиле оттулушкунунуң дериглерин септел доостан. Септелгеге хөдөгөдөр хөдөгөдөр даргаанар чөтө белеткенин турар.

Амгы үедө автогажытын септелгени бүрүн доозулган, ында чаа печка кыдыр-даа септелгенин гаражтын шалазын цементилөөн. Тракторларын, машиналарын кезектеп септелгенин аргааны бүтүн ажилдаар болза, септелге ажилды чөдөтүн кыдыр болур. Ол чорук күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн беддеринге болгаш үндүрүп турар продукциянын шынарын экижидеринге арганы бээр. Кезектеп септелгенин чөдөтүн ажилдаар ажилдаар дөш дериглерин таарыштыр тургустунган, чөдөтүн планнаашканын МТС кылган. Мотор чөдөтүн мурнууда токар чөдөтүн чөдөтүн шийиткен. Септелгенин моторларын хынараада кыргычы-биле септелгенин оларын жожаында чөтө кыргыч. Септелгенин бүтү чүдөдөр шунту хыналыгын турар.

Иңдыг-даа болза, машина-трактор станциясында тракторларын болгаш көдээ ажыл-агый машиналарынның септелгенин белеткенинде болгаш чорудуузында өлөөн хөй четпестер илереп турар. Ам сорулга болза, четпестерин дарый чайладыры дөш демисежир болур.

И. ОЛДЫРЕВ.

Зоотехник колхозче

Колхозчуларга агрономия болгаш зоотехния хандырылганын экижидерин дугайында СЭКП ТБ-ның болгаш ССРЭ-ның Министрлер Чөвүлгенин доктаалын Танды районун «Революцияның чалбыжы» колхозунда ажилдан турар Балгазын МТС-тин зоотехник эш Арестова санын сеткелдир улуг хайныкыны-биле хүлээп алган, көдээ ажыл-агый ар

Областың аът чарыжының түңнели

Бо чылдың октябрының 16-да Кызылга дээр каан-даа болза, агаар соокумар болган. Иччала-даа Кызылдын ипидромуна (аът чарыштар станция) хоорайдан болган райондардан хей саныг көрүктүлөр, чарыш эгелериниң ырак мурунда-ла чыгып келген. Аът чарыжының эгелерин олар четкепкөн манап, оларны хей кезин багда айттары көрүп, чарыш айттарының мунокчузу-биле чугаалазын турганнар.

Хүндүскүнүң 12 шакта чарыштың киржикчилериниң чыксаалы эгелен. Ичириниң болган хей саныг көрүктүлөрүн муру-биле чарышка киржир шилдик аъттар үш каг чыксаал-биле эрткенер. Бөрүктүлөр чарыштын киржикчилерин муруна-биле болган даяматтыг алып чыксаалыны-биле уткуп алган.

Баштай, 4200 метр хемчээлиг черге бүденновчу уксаалыг айттарын чарыж болган, анда Улуг-Хем районун «Күш-ажылдыг хосту» колхозунун «Заседа-

еңдер чериниң «Байкал» деп аскыры (мунокчузу эш Ондар) 2 минута 8 секундада келген бирги чери алган, Бин-Хем районунун «Искра» колхозунун «Мила ит-ренюха» деп беи оон соон дэрий, ден чыгып келген.

Дон болган бүденновчу уксааларың хайнаа, 3 харыг мадарың 2200 метрге чарыжыңа Чадааның дуржулга станциясының «Партизан» деп ады (мунокчузу эш Чамба) ол хемчээли 3 минута 0,4 секундада эрткен бирги чери алган. Дараазында 4200 метр черге болган ма-надыр чарышка, ол хемчээли 5 минута 47,9 секундада эрткен, Улуг-Хем районун «Күш-ажылдыг хосту» колхозунун «Броневосе» деп ады (мунокчузу эш Казанцев) бирги чери алган.

Дон болган бүденновчу уксааларың 4 харыг хайнактарының 4200 метр черге чедир чарыж көрүктүлөрүн ки-чэнгебиң хаара тудуп шылаан. Боларын аразында Чадааның дуржулга станция-

«Искра» колхозунун «Мила ит-ренюха» деп беи оон соон дэрий, ден чыгып келген.

гы ол хемчээли 8 минута 41 секундада эрткен, бирги чери эгелен.

3200 метрге, орловчу уксаалыг аскы-ларның тергелиг челиги көрүктүлөрүн улуз соңургалын болдурган. Бин-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун «Армани» деп бора, Кызыл районун, «ТАРН 12 сьездия» колхозунун «Мир-ный» деп кара-доруг, күрүениң аът ажап өстүрү чериниң «Маскар» деп кара аскыры, ийи дугуйлу чарыш тергелери-биле тергелен каан, чарыж орукче үнүккенер. Ол чарыш мага боттут мадарың дүрген, чарыш челиги соңур-ганчыг болган. Областың бо чылын аът чарыжының соңугу маргылдазы, бо чарышка ол хемчээли 5 минута 2,4 секундада эрткен «Маскар» (мунокчузу эш Дембель) бирги чери алган.

Маргылдаа төнгениниң соңда областың аът чарыжының судья комиссиясы чарыштын тишектелеринге шаннаа тымыс-кан.

Областың аът чарыжының маргылдазын областың алып ажал-агылар эки уксаалыг, шилдик, шыдыкы, чүгүрү чыгып мады өстүрери дөш эгелен ажал-дарың кылып, оларны ажаала чегерил-гени бек дегенде ботандырып тура-рын, чарышка айттарын эки белеткенин көргүскөн. Оларга Чадааның дуржулга станциясы, Бин-Хем районун «Кызыл тараачын», Бин-Хем районун Ворошилов атыг, Улуг-Хем районун «Күш-ажыл-дыг хосту» колхозтары хамааржыр. Бо ажал-агыларны уксаалы мадарың са-нааска беи, оларны хайнак, тус чер-нин мадарыңдан экиктиккен мадар чарышка эки түнелдик көргүскени мааа дерети болу. Күрүениң аът азыраар черин эгелен хей айттары чарышка эки түнелдик киришкен.

М. СОБОЛЕВ.

Чуруктарда: үстүндө болган ортузуңда айттарын чарыш турары, азында — 4200 метрге болган чарыштың тишектел-ин Чадааның дуржулга станциясының «Мотор» деп аскыры.

Фото С. Лиховидин.

тель», Бин-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун «Следок», күрүениң Чадаанада аът ажап өстүрү чериниң «Жанный» деп айттары чарышкан. Эрткен чылдарда маргылааларга шыккан, бо чарышка бирги чери база-ла «Заседа-тель» (мунокчузу эш Билин) алган ол хемчээли 5 минут 9,8 секундада эрткен.

Оон дараазында 3200 метрге, тергелик чедер чарышка, орловчу, ортустүң чедер уксаалыг айттар: Бин-Хем районун «Искра» колхозунун «Кумач», Бин-Хем районун Ворошилов атыг колхозунун «Серу-н», Кызыл районун «Совет Тыва» кол-хозунун «Шекерный», живконтарының «Заметный» деп мадары чарышкан. Боларның иштинден бирги чери «Замет-ный» (мунокчузу эш Сапач) алган. Оон шагы: 5 минут 58,7 секунда болган.

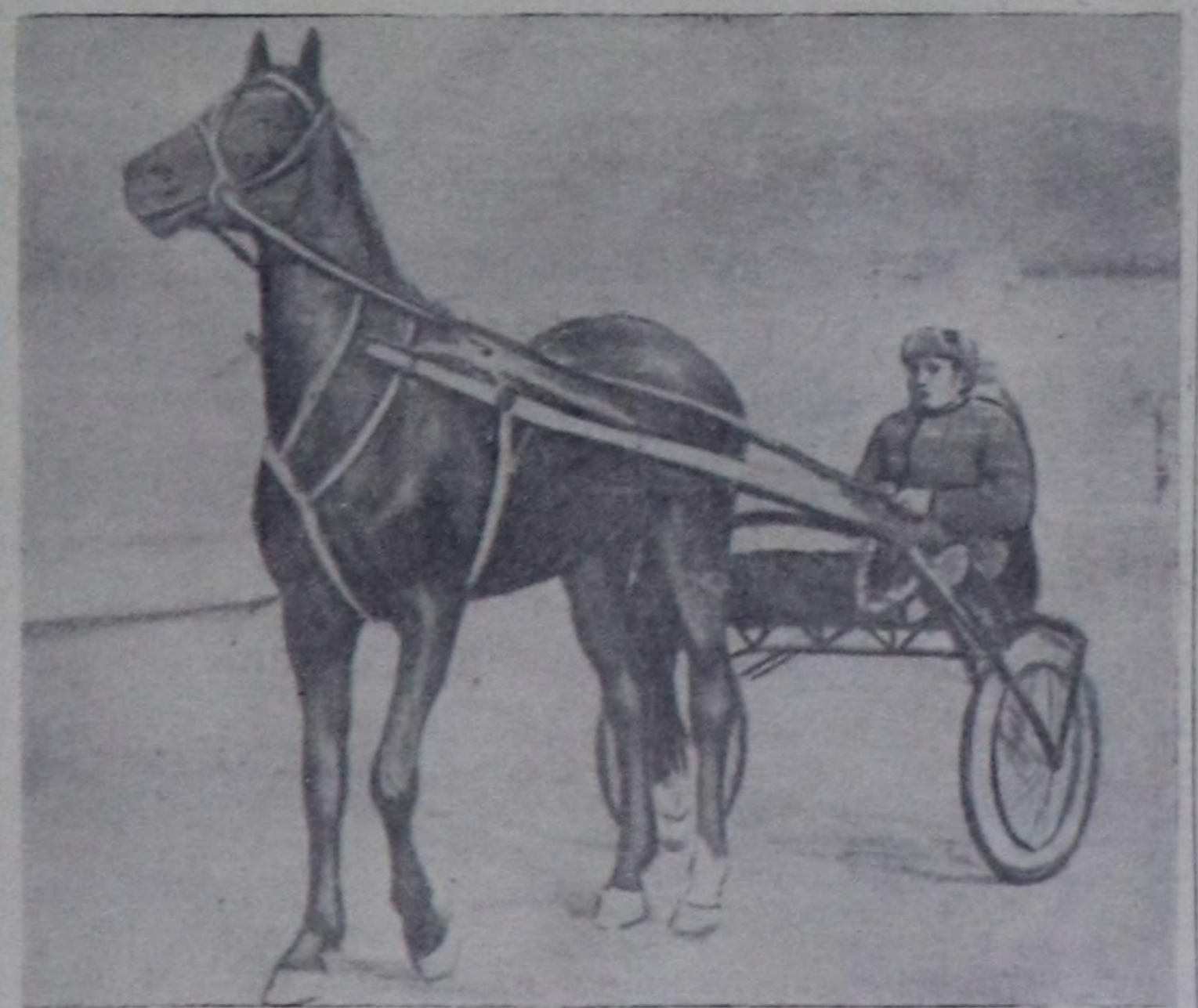
Дараазындагы, маңадырың чарыжыңа тус черин 9 айттар: Бин-Хем рай-онун Ворошилов атыг колхозунун «Сер-во», Таңды районун Калинин атыг кол-хозунун «Красавчик», «Бурка», Чадааның дуржулга станциясының «Мухар-тый», Бин-Хем районун «Октябрь 30 чы-ды» колхозунун «Вихрь», Таңды рай-онун Буденный атыг колхозунун «Орел», Кызыл районун «Бай-Булуң» колхозунун «Шавыдар», «ТАРН-ның 12 сьездия» колхозунун «Кара», Сталин атыг колхозунун «Вороной» деп айттары чарышкан. Ол хемчээли 8 минута 41,6 секундада эрткен, бирги чери «Мухар-тый» (мунокчузу эш Стай) алган.

Дертүг ээлчегде, 2200 метрге тергелик чедер чарышка орловчу уксаалыг, 3 харыг айттар: Чадааның дуржулга станциясының «Сумрак», күрүениң аът ажап өстүрү чериниң «Кубань», Бин-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун «Тайный» деп айттары киришкен. Болар-нын кайың-даа эрткен чыгызыңдан-даа дора, чарыс көрүктүлүг болган. Оларны соон дэрий 4200 метрге чарышкан донн уксаалыг айттарын көрүтүү база-ла шоолуг эвес болган. Оларны иштинден бирги чери эгелен күрүениң аът ажап өстүрү чериниң «Запад» деп аскыры (мунокчузу эш Дембель) ол хемчээли 5 минута 40 секундада эрткен.

Алдыгы ээлчегде, 1600 метр хемчээл-дик черге маңадыр чарышка доңуң бү-денновчу уксааларың хайнактары, анык мадар чарышкан. Күрүениң аът ажап

адының «Мотор» деп аскыры биле Бин-Хем районун Ворошилов атыг колхозунун «Музыка» деп беи эңир чымын-ла мө-рейлешкенер, ичкан бирги чери «Музыка» алып турган. Бо чыгы чарышка олар бот-боттары эртин, бирде бирөөзи, бирде бирөөзи мурун-ла турганнар. Ко-рүктүлөрүн «Мотор» келир, «Музыка» мурунаар деп өстери түзүктү чок чингей-нин-ле турган. Ичирге чоокшупал келген «Музыканы» эртин маңай берген, «Мотор» (мунокчузу эш Горбунов) бирги чери алган. Ол-ла хемчээли эрткен чы-лын «Музыка» 7 минута 15 секундада, а «Мотор» болу 7 минута 31 секундада эрткен болза, ам Мотор оларны кайымы-дан-даа дүрген, 7 минута 5,6 секундада эрткен. «Музыканы» — 7 минута 9,8 се-кунда болган. Оларны-биле кады чарыш-кан «Любимчик», «Новгород» деп айттар-ны чедер чарышка чамдыга даалмай-ты берген дөш комиссия оларны маргылдаа-га санавай барган.

Тус черин 10 айттары 6200 метрге маңадыр чарышка киришкен. Олардан бирги чери «Элегес» совхозун «Гранти-

«Байкал» колхозунун «Мила ит-ренюха» деп беи оон соон дэрий, ден чыгып келген.

Районун кедээ ажил-агый делгелгези ажиттынар

Таңды районун ийги кедээ ажил-агый делгелгези бо чылдың ноябрының 3-те ажиттыңа, ол анын 4-ке чедир үргүлтүлөр. Мал ажылының продуктуларын бүдүрени көвүдери дугайында СЭКП ТК-ның январь пленумунун шийт-тирлерин күөсөдөр дөш демсөөдү баштайгы түнелдериң дегелге көртүр. Та-рааның ийги чымызын 1954 чылда 27 муң 500 центнер, 1955 чылда 45 муң 122 центнер чедир көвүдөш шыдаан «Кызыл партизан» колхоз челиниңне-рия дегелгеге көртүр. Колхоз 520 гек-тар кур болган куруккан черлерин шил-гезин ажылдаш, оортан 32 муң пуд тарааны ажап алган. Иштиниң ажил-агыйдың орулгазы эрткен чылын 780 муң, бо чымын 1 миллион 500 муң рубль болган. Эрткен чылы бир күш-хүнүңе 2 рубль 80 копеек, бо чымын күш-хүнүңе 5 рубль онашкан.

360 муң рубль болу. Бо колхоз моон му-рунда районун хоужангай колхозтары-ның бирээниге санады турган, ичиде-да болза, колхозчуларың болган механи-заторларың кызыкка ажылааны-биле бо чылын иштиниң ажил-агыйдың бүгү адылары көвүртүшүмүк.

Ленин атыг колхозун беким дүжүт өстүрүп, ажап ал шыдаан муруначы хоу бригаданы районун кедээ ажил-агый дел-гелгезинге хүндүгү чери эгелен турар. 35 гектар шөгө кукурузаны 3 метр беким өстүрүп шыдаар арганың болган ол бри-гаданың кукурузаны эки өстүрүп ажаа-ганының арганың көрүтүг экспонатна-рынга тодаргай бажан турар. Бо культу-раны тус чериң оңагай байлааныга таарыптыр эиң ажап өстүрүр болза, мал ажылың улам ийгилиг көгүлдүңи хандыр кукурузаның эки дүжүтү колхоз бүрүзү ай болуу дэрийн оларның дуржул-газы көртүр.

«Кызыл партизан» колхозун саанчызы эш Иванова иеке бүрүзүң чылда 1323 литр сүттү сагган. Адыраң хойжу эш Ноокай 100 койдан-на 108 хураганын

өстүрген болган хой бүрүзүң 2 кило-грамм дүжүт кыргып алган. Сталин атыг колхозун хойжу эш Лазың 100 кой-дан-на 109 хураганын, хой бүрүзүң 2 килограмм дүжүт алган. Шөгөа участогу-га 500 центнер дүжүттү кыргыканы өстүрген Чагытай тыва школының анык натуралистериниң кыган ажилы делгелгеге көртүстүңен турар.

Алш-чемниң кол культураны — чылың чажар кымылтын гектар бүрүзүң 20 центнер дүжүттү өстүрүп шылаан эш Ермолаев бригаданың трактор бригадазы хоу бригаданы-биле ажның мергелдиги дүштүрениң дуржулазын көртүскөн. Трактор бригаданы трактор ажылааның чыл илыңи эң эки хурааларда 126 хуу күөстөкөн. Бо бригада делгелгеге база кир-жир.

Районун кедээ ажил-агый делгелгези бааза, социалисттик кедээ ажил-агыйың чаа көвүртүшкүңүң бүгү бүдүрүлгениң бүгү курлавырларын бүри ажылаарыңче утланган муруначы дуржуланың пендер-диринге улуз дузаны бээр.

М. БАНЧЕНИНОВ.

Бай-Хаак МТС-тиң кол агроному.

Кыдаттың кедээ ажил-агыйың кооперастаар дугайында айтырыг талазы-биле эш Мао Цзэ-дунун илеткели

ПЕКИН. (СЭТА). 1955 чылдың июль 31-де Кыдаттың Коммунисттик партиясының моку, хоорай болган район комитет-териниң секретарыларының чөвүлдү хура-лынга Кыдаттың кедээ ажил-агыйың кооперастаар айтырыг талазы-биле эш Мао Цзэ-дун илеткеа кылган. Бүгү кыдат солунар ол илеткеди «Көз» ажил-агыйы-ның кооперастаар айтырыгыга» деп эге-биле параап үндүргөн.

Көзөңли социалисттик чаартылгаанын талазы-биле массалыг шийткешиниң агмы үдө чамдык районнарда эгелей бер-гени Мао Цзэ-дун айткан, кыдат көзөңли кооперастаар талазы-биле шийткешин бүгү чүрткэ удатпас өнөрөөр деп демделген. 500 миллион ажил кедээ чо-нуң ол күчүгү социалисттик револючу шийткешиниң бүгү делегейге дыка улуз ужурудузаның деп Мао Цзэ-дун айттып турар.

Мао Цзэ-дунун айттып турары: «Бис ол шийткешиниң аны-бүрү ар-галар-биле аткаар тыртайып, а ону иле-кейлиг, шудургу болган план-биле улу-тур ужуруг бис... Чангыс өс-биле чугаа-лаарга массалыг шийткешинден улу-турга хоужаваас ужуруг. Амгызы-биле алырга харын-даа массалыг шийткешин ухуртулганын мурунуга чоруп турар, а ухуртулга шийткешиниң соңда чоруп турар-дыр. Ол байдалды өскертти эрге-жок чугула.

Мао Цзэ-дун Кыдатта кооператив ший-ткешиниң төөгүзүн доктаап чугаа-лааш, Кыдатта кедээ ажил-агый коопе-ративтериниң санының өздүсүн илгерей-леп турар санаарын көргүскөн. 1951 чылдың төңчүзүңде Кыдатка кедээ ажил-агыйың бүдүрүгө кооперативтери 300 ажил турган. Ийи чыл болганда, 1953 чылдың декабрь 16-да ККП-ның ТК-зы кедээ ажил-агыйың бүдүрүгө коопе-ративтерин дугайында ийи дугайыг шийт-тирениң үндүргенде ол кооперативтер-ниң саны 14 муңдан ажыр көвүдөн, тодаргайлаарга ийи чылдар дүргүзүңда 47 катан өскөн. 1955 чылдың июльда Кы-датка 650 муң кооперативтер бар аларган, олар 16 миллион 900 муң тарачын ажил-агыларын хаара туткан. 1955 чылдың чазынында ККП-ның ТК-зы чүрткэ кедээ ажил-агыйың бүдүрүгө кооперативтер-иниң саны 1 миллион чедер деп шийт-тир үндүргөн турган. Чүрткэ 200 муң ажил волестуларың бирээниге-де, чам-дык кыдыкы районнарын санааска, ул-тык социалисттик характерлыг бар азы каш кооперативтер бар болдуар тылаа, Кы-дат кооперативтериниң санын 1300 муң че-дир көвүдөш болуу турган деп Мао Цзэ-дун демделген турар.

«Социалисттик индустриализация болган социалисттик чаартылга кычыл-даа чык-ка ажыл эвес. 110 миллион хуу тарачын ажил-агыйларың коллективтиң ажил агый болууларың болган кедээ ажил-агыйга техниктиң чаартылганы ботанды-рарының орунда хей бергелер бар. Ич-чала-даа бистин партиямыс ол бергелери-ни алып тилээрине массаларны мобили-зациялап шыдаар дээрине бис бузураар ужуруг бис»—деп Мао Цзэ-дун чуга-лаан.

Мао Цзэ-дунун чугулаан айтканы: ККП бүгү чүртүң улузун баштан ал-ган, ол беш хире чылдарың дүргүзүңда социалисттик индустриализация болган кедээ ажил-агыйга, үс-тымың үлетүүри-ге, капиталисттик үлетүүрге болган салы-га социалисттик чаартылгаларың колдуу-н

да ботандырып шыдаары чугаа чок. «Бис массаларга идегээр ужуруг бис, бис партияга идегээр ужуруг бис — деп ийи кол принциптер ол. Бир эвес ол принцип-терге чигилер болзубууса, чүгү-даа кымын шыдаваас бис».

Ам тургустунган кооперативтерин быжыгалаар талазы-биле ажалга Мао Цзэ-дун доктаап чугаалаан, ийдиң ажалды планың өсу-биле чорударының эрге-жок чугулазының дугайың, тарачынарың болган кадр ажилдакчыларың социали-стик идеяниң леткип көдүрүениң эрге-жок чугулазының дугайың ол чугаалаан.

Мао Цзэ-дунун оон ийи айттып тура-ры болза, кедээ ажил-агый кооператив-терге бүдүрүлгениң хемчээли хуу тарачы-нарымыңдан болган бот-боттарыңа дуалаажыр күш-ажылчы болуктерден бе-дик болурун чедип алыры эрге-жок чугула. Организастанган 650 муң кооперати-терден беш чүс чээрби кооперативтерге кедээ ажил-агый культураларының бүдү-рүлгези көвүдөн. Ол болза, кооперативтер кежигүнериниң күш-ажылчы беким идеяниң дугайың, бот-боттарыңа дуалаажырың болуктеринден болган хуу ажил-агыйларың кооперативтерин артык күштүүнүң дугайың керечилеп тур-ар. Оон ийи ажи-тураның болган бот-боттарыңа дуалаажыгың принциптерин кооперативтерге салгырының ужу-рудузаның Мао Цзэ-дун айттышыан, чүрткэ агар реформаның чоруткамың соңда, тарачынарың амыдыралы мурункузу-биле денээрге экишкен азы харын-даа дыка экишкен деп ол чугулаан айткан. Иччала-даа мурункузу дег бергелериң көрүп турар хей кижилер ам-даа бар. Кы-датта хей шийдигиң кижилер ийди-ла хей эвес. Моон ужурунда тарачынарың хей ийиүзү социалисттик орук биле чоруу-рга шийтирилди күөс-биле долулан. Чүртүң социалисттик индустриализация болган оон чедипкинери тарачынары-ның ол шийтирил чоруун хүн бүрүге күөс-биле турар. Ийи тарачынары чүртүң бүгү кедээ чоңунуң 60-дан 70 чедир хуузу болуу турар. Ол тарачынары-ның хей ийиүзүңа чүгө каттыкылга болган социализм орук болза, чүгөге че-тиклес чоруктан адыраарың орук, оларның амыдыралың экижидериниң оруу болуу. Ол хөн алымырың болган буй эвес тарачынарың калбак кезектериң улам дүргени-биле шыа ап турар. Кы-датта бай-шыгалыг болган шыдалгырыңа тарачынарың 20-ден 30 хуу чедир турар. Тараачынарың калбак кезектери пар-тияның ухуртулганы-биле социалисттик орукка чоруту кирерин күөп турар дээр-ине болган социалисттик орук-биле та-раачынарың шийткешинге оларны партия ухуртуу аргалыг дээрине бис бузураар ужуруг бис деп Мао Цзэ-дун чугаалап турар. Бир эвес биске ийдиң бузурап турбас болза, ол беш хире чыл-дарың дүргүзүңда социализм колдуула тургузуп шыдаваас бис.

Совет Эвилелиниң социализм тургуза-рының херөөңе төөгүгү улуз дуржула-зы бистин чүртүгүстүң улузун орук киирип, Кыдатка социализм тургузарыңа бүзүрүл-биле бистин үзүстү өөртүп турар. Кедээ ажил-агыйың кооперастарының болган социалисттик индустриализация оруу оңагай кылдыр көвүрү орады-жын, кедээ ажил-агыйың кооперастары-ның темпирин оожумнадыры дөш тур-жун турар чамдык өнөрүң үзөл-болала-

рын Мао Цзэ-дун шүтүмчүлөшүшан, ол аштер Совет Эвилелиниң дуржулазын херекке албай турарың болган социали-стик индустриализацияны тускайлаан, кедээ ажил-агыйың кооперастарыңда адыры кылдыр чоруу болбас деп чүө-ни билбей турарың ол айттып турар.

Чамдык өштер онза чугула ужуруду-ды айтырыг болуу ажил-агыйлар-биле тарачынарың эвилелиниң дугайында айтырыңи алдагал-биле көрүп турар деп Мао Цзэ-дун оон ийи чугаалаан. Ол ай-тырыг чүгө чаа үндөниң шийтирлени-нин болуу, чүгү дие: социалисттик индуст-риализацияны чоруту ботандыры-биле чегелештир база үс-тымың үлетүүриге, капиталисттик үлетүүрге болган садыга социалисттик чаартылганы чоруту чоруу-ры-биле чегелештир бүгү кедээ ажил-агыйга социалисттик чаартылганы чоруту чоруулар, тодаргайлаарга, кооперастааш-кыны чорудуп, кедээге кулак ажил-агыйларың экономиказын, а ол ишкан көзөңли бүгү чоңу чекетеген турар төдөдө, хуу ажил-агыйларың экономи-казын ууткаар. Чүгө ийиң байдал-биле ажил-агыйларың болган тарачынарың эвилели быжыгып болуу деп санап турар бис. Бүгү чүртүң көзөңлиге социалисттик чаартылга талазы-биле бүгүниңи көдү-рүшкүн удатпас болуу болган ол чай-лаш чок деп чүөни ам көөрү эрге-жок чугу-ла. 1958 чылдың чазыныга чедир кедээ ажил-агыйың чартык социалистик характерлыг кооперативтери 250 миллион кижини азы 55 миллион тарачын ажил-агыйларың, тодаргайлаарга, көзөңли бүгү чоңунуң чартыңи хаара тудар. Ол үдө чедир хей-хей үзүлдере болган чамдык мокуларга социалисттик чаартыл-галар колдуунда доостур болган чартык социалисттик турганыңдан шууг соци-алисттик болу берген кооперативтер чүртүң ийи-бүрү районнарыңа тыпшы келди. Ийи беш чылдың бирги чартыңиңа, тодаргайлаарга, 1960 чылда кедээ ажил-агый экономиказыңа чартык социалисттик чаартылгалар колдуунда доолуган турар. Ол үдө чедир долу социалисттик характер-лыг кедээ ажил-агый кооперативтериниң саны улам-на өөр.

Мао Цзэ-дунун айттып турары-биле алырга, бирги болган ийи беш чылдары-ның үзине кедээ ажил-агыйга социал чаартылгаларга кол кичөөңейи болган кедээ ажил-агыйың техниктиң чегес-ээрине ийиң чериниң кичөөңейи салыр апаар. Ушкү беш чылдың үзине кедээ ажил-агыйың социал чаартылгаларыңче-даа, техниктиң чегес-ээриниң ийиңче-даа дегге кичөөңей салыр апаар. Бүгү чүртүң хемчээлиге кедээ ажил-агыйың техниктиң чегес-ээринге 4—5 беш чылдар, тодаргайлаарга 20—25 чылдар негеттир. Ичанган ол улуз соура-ганы ботандыры дөш бүгү партия демсеежир ужуруг.

Кедээ ажил-агыйың кооперастарың планнаарының улуз чугулазын ККП-ның партия организацияларының болган Кы-даттың аныктарының чаа-демократтыг эвилелиниң талазыңдан оларны ухуртурун күөс-биле турарың улуз ужурудузын Мао Цзэ-дун ботунуң өлеткениңи түнелди айткан. Илеткедиң төңчүзүңе чугаалап турары: «Бүгү талазы-биле планнаары, ухуртулганы күөс-биле партия утланышкынымыс ол».

Кыдаттың Коммунисттик партиясының VIII съездизин чыылдырар дугайында ККП-ның ТК-зының алдыгы пленумунуң резолюциясы

ПЕКИН, октябрь 18. (СЭТА). Кыдаттың Коммунисттик партиясының Төп Комитети-ниң алдыгы делгереий пленумунуң ок-тябрь 11-де хүдөн алганы Кыдаттың Коммунисттик партиясының VIII съездин чыылдырар дугайында резолюцияны Сынхуа агентилеги дамчыткан.

Резолюцияда чугаалап турары:

1. Кыдаттың Коммунисттик партиясы-ның VIII съездин 1956 чылдың ийиң чартында чыылдырар деп шийтирлээн. Съездин чыылдырыңың тодаргай хүнү партианың Төп Комитетиниң Полит-бюроу тодарытка турар.

2. Съездин хүн турумунуң кол-кол айтырыгы мандыг болуу:

а) Партияның Төп Комитетиниң ажилы-ның дугайында илетке.

б) Партия уставыңа өскертмелер дугайында илетке.

в) Улуз ажил-агыйың көжүдөриңиң ийи-

ги беш чыл планының дугайында дирек-тива.

г) Партияның Төп Комитетиниң соңгу-далары.

3. Коммунисттик партияның VIII съез-динге келди төдөөлөр төп органдарың дөрт хыналдазы-биле можуларың, авто-номунуң районнарың болган муниципалитеттериниң партия организацияларың чыгган турары конференцияларга, база партианың төп комитетиниң килдистериниң болган органдарың партия органи-зацияларыңың база күрүениң төп албан черлериниң партия организацияларың чыгган турары конференцияларга соңгу-тан турар. Тибет районта төдөөлөр пар-тия хуралларыңа соңгуттан туруп болуу.

Кыдаттың Улустуң-хосталга армиясы-ның партия организацияларыңдан төдөө-лөр УХА-ның партия конференцияларыңа соңгуттан турар.

Чогаалык ажил-чорудулазыңың дуга-йында илеткедер болуу. КВР-нуң Эртемгер академиясының үн-дүрүп турары «Көсө түнбө» (Эртем ме-дөөш) журналың ээлчегиде дугайыңа П. В. Мичуринге аадыр болдурган чүгө-дериң, а ол шыкша КВР-га мичуринчи өөредигиң ажилгаар дугайыңа чүдүлериң парзан турар. Кыдат өртемденер мичу-

4. Бүгү төдөөлөриң соңгудаларың партия уставын өзүтаар чажыг бады-лаашкыны-биле чоруктан турар ужуруг.

5. Съезди келди төдөөлөр дараазында принцип-биле соңгуткан турар ужуруг:

а) бир төдө партианың 10 муң вежи-гүнериниң бүрүзүңден соңгулар. Чүртүң азы-бүрү кезектеринде пар-тия кежигүнериниң хуваалдызыңи ден эвес болганыңдан соңгула единчанымын бүрүзү 4-тен 8 чедир төдөөлөриң немей соңгу болуу; 2 миллион ажил кичи чүрт-такчыларың улуз хоорай бүрүзүң пар-тия организациызың 10-дан 15 чедир төдөөлөриң соңгу болуу. Немеи соңгуткан туруп болуу төдөөлөриң санының дуга-йында айтырыңи таарылга бүрүзүңе тус-тус шийтирлээн турар.

б) Кыдаттың Коммунисттик партиясы-ның VIII съездиниң төдөөлөри 1956 чылдың ию

